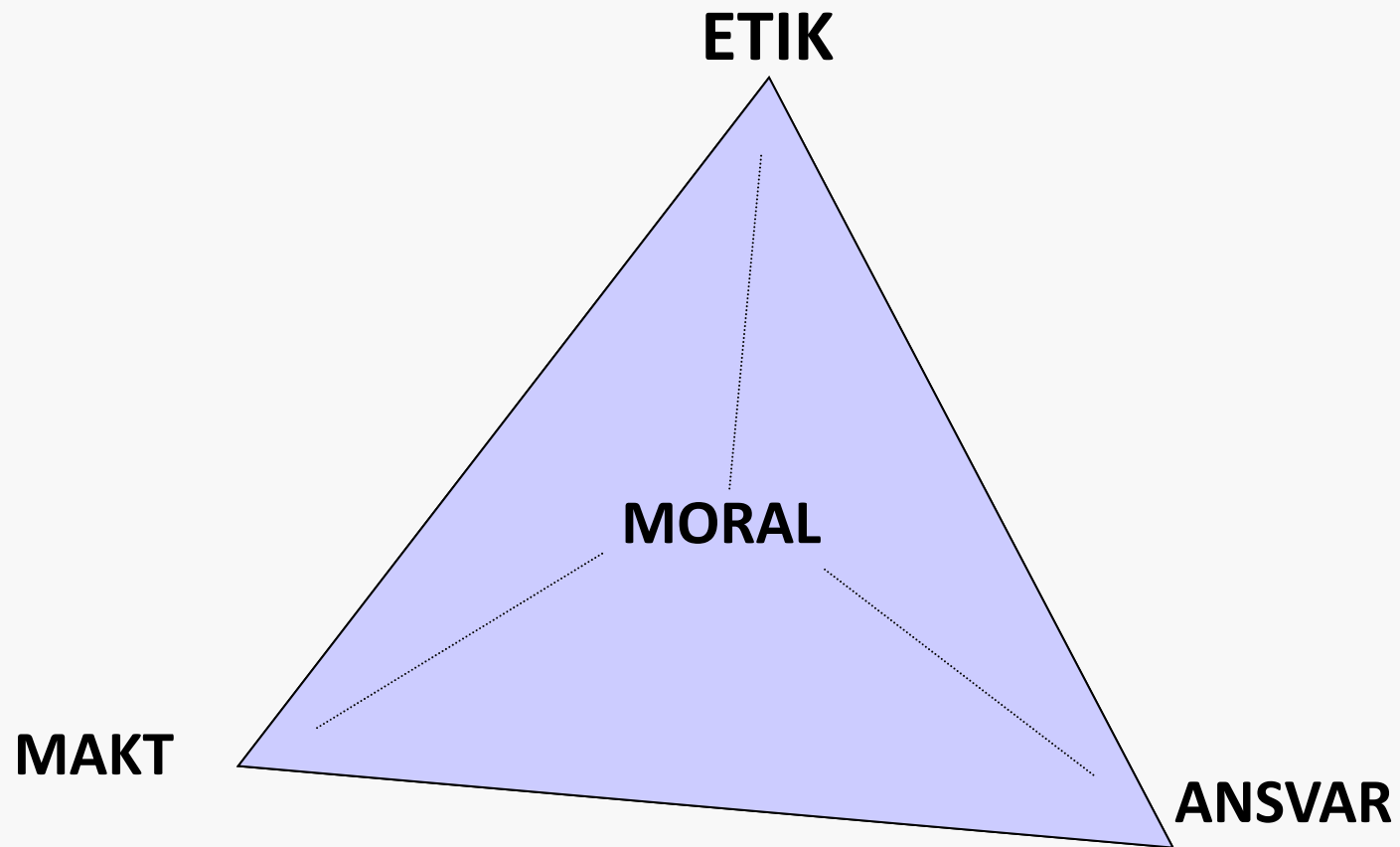

Innehåll

- **Introduktion**
- **Olika typer av makt**
- **Solidarisk paternalism**
- **Moralisk stress**

ETISKA GRUNDBEGREPP

Olika typer av makt

- **Faktamakt**

Den professionelle har vetenskapliga eller andra faktakunskaper, som den beroende saknar

Olika typer av makt

- **Faktamakt**

Den professionelle har vetenskapliga faktakunskaper, som den beroende saknar

- **Färdighetsmakt**

Den professionelle har färdigheter, exempelvis kommunikativa färdigheter som den beroende saknar

Olika typer av makt

- **Faktamakt**

Den professionelle har vetenskapliga faktakunskaper, som den beroende saknar

- **Färdighetsmakt**

Den professionelle har färdigheter, som den beroende saknar

- **Nätverksmakt**

Den professionelle har ett socialt eller professionellt nätverk, som denne kan vända sig till för lojalitetsstöd

Olika typer av makt

- **Faktamakt**

Den professionelle har vetenskapliga faktakunskaper, som den beroende saknar

- **Färdighetsmakt**

Den professionelle har färdigheter, som den beroende saknar

- **Nätverksmakt**

Den professionelle har ett socialt eller professionellt nätverk, som denne kan vända sig till för lojalitetsstöd

- **Formell makt**

Inom ramen för yrket har den professionelle formell beslutanderätt över den beroende

Olika typer av makt

- **Ekonomisk makt**

Den professionelle kan påverka den beroendes ekonomiska situation

Olika typer av makt

- **Ekonomisk makt**

Den professionelle kan påverka den beroendes ekonomiska situation

- **Ideologiska makt**

Den professionelle kan påverka den beroendes föreställningsvärld när det gäller ideologiska ställningstaganden

Olika typer av makt

- **Ekonomisk makt**

Den professionelle kan påverka den beroendes ekonomiska situation

- **Ideologiska makt**

Den professionelle kan påverka den beroendes föreställningsvärld när det gäller ideologiska ställningstaganden

- **Fysisk makt**

Den professionelle har en fysisk överlägsenhet över den beroende

Olika typer av makt

- **Ekonomisk makt**

Den professionelle kan påverka den beroendes ekonomiska situation

- **Ideologiska makt**

Den professionelle kan påverka den beroendes föreställningsvärld när det gäller ideologiska ställningstaganden

- **Fysisk makt**

Den professionelle har en fysisk överlägsenhet över den beroende

- **Karismatisk makt**

Genom sin personliga "utstrålning" kan den professionelle dominera den beroende

VÄRDERING AV MAKT

1. Makt är positiv
2. Makt kan brukas
men också missbrukas.
Konfliktperspektivet.
3. Makt genererar motmakt.
4. Makten måste göras medveten.
5. Makt genererar ANSVAR

Självbestämmande

”Människor bör så långt som möjligt själva bestämma över sina handlingar.”

Förutsättningar för självbestämmande:

- Relevant information
- Möjlighet att förstå information
- Ej utsatta för otillbörlig påverkan
- Beslutskapabel

SOLIDARISK PATERNALISM

Respektera Självbestämmande

Kränkta självbestämmande

Risk: Underlåtenhet

Risk: Förmynderi

MÄNNISKO-
SYN

SOLIDARISK PATERNALISM

Respektera självbestämmande

Kränkta självbestämmande

Inre reaktion

Risk: Underlåtenhet

Risk: Förmynderi

MÄNNISKO-
SYN

SOLIDARISK PATERNALISM

Respektera självbestämmande

Kränkta självbestämmande

Inre reaktion

Saklig
information

Risk: Underlåtenhet

Risk: Förmynderi

MÄNNISKO-
SYN

SOLIDARISK PATERNALISM

Respektera självbestämmande

Kränkta självbestämmande

Inre reaktion

Saklig
information

Råd

Risk: Underlåtenhet

Risk: Förmynderi

MÄNNISKO-
SYN

SOLIDARISK PATERNALISM

Respektera självbestämmande

Kränkta självbestämmande

Maktstyrka

Inre reaktion

Saklig information

Råd

Övertala

Risk: Underlåtenhet

Risk: Förmynderi

MÄNNISKO-
SYN

SOLIDARISK PATERNALISM

Respektera självbestämmande

Kränkta självbestämmande

Maktstyrka

Manipulera

Övertala

Råd

Saklig information

Inre reaktion

Risk: Underlåtenhet

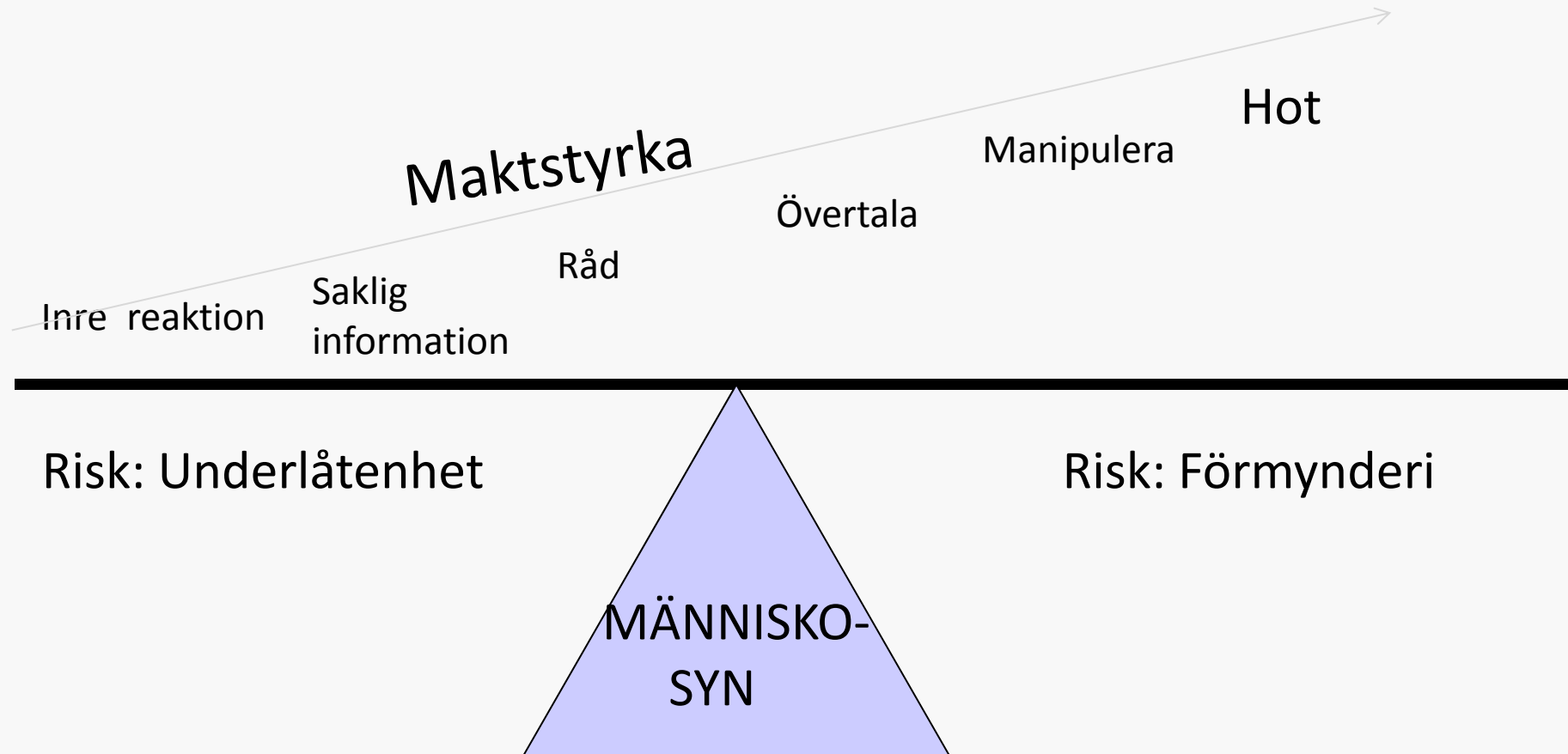
Risk: Förmynderi

MÄNNISKO-
SYN

SOLIDARISK PATERNALISM

Respektera självbestämmande

Kränkta självbestämmande

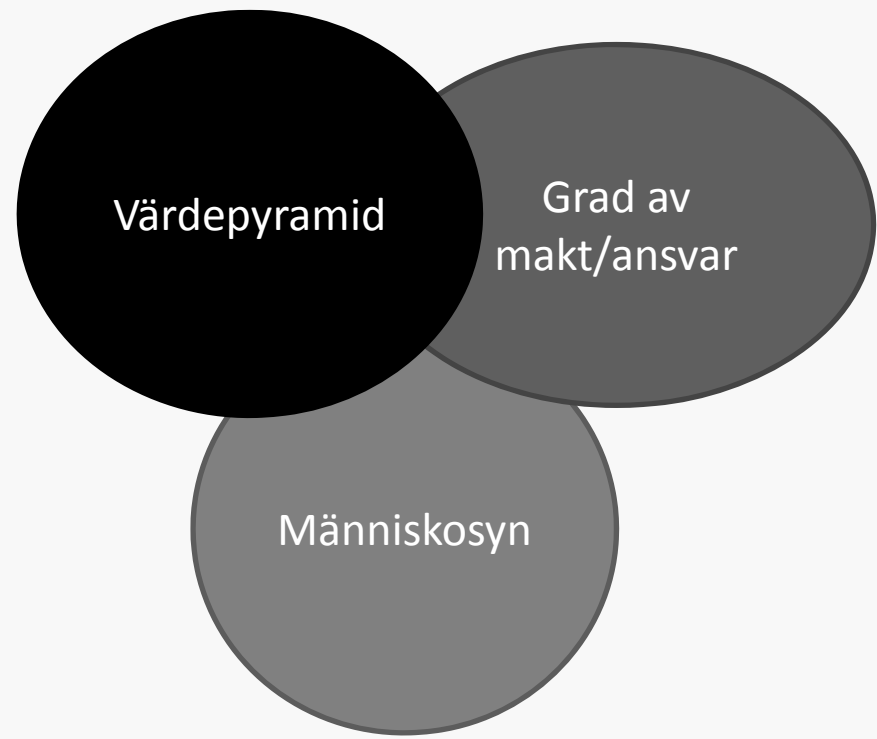
SOLIDARISK PATERNALISM

Respektera självbestämmande

Kränkta självbestämmande

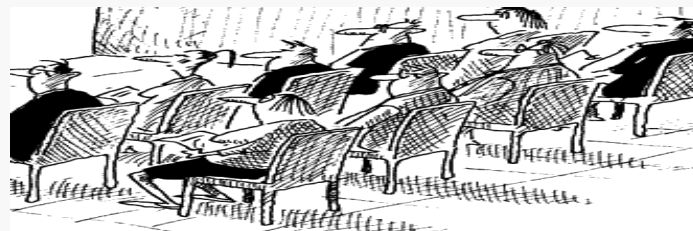
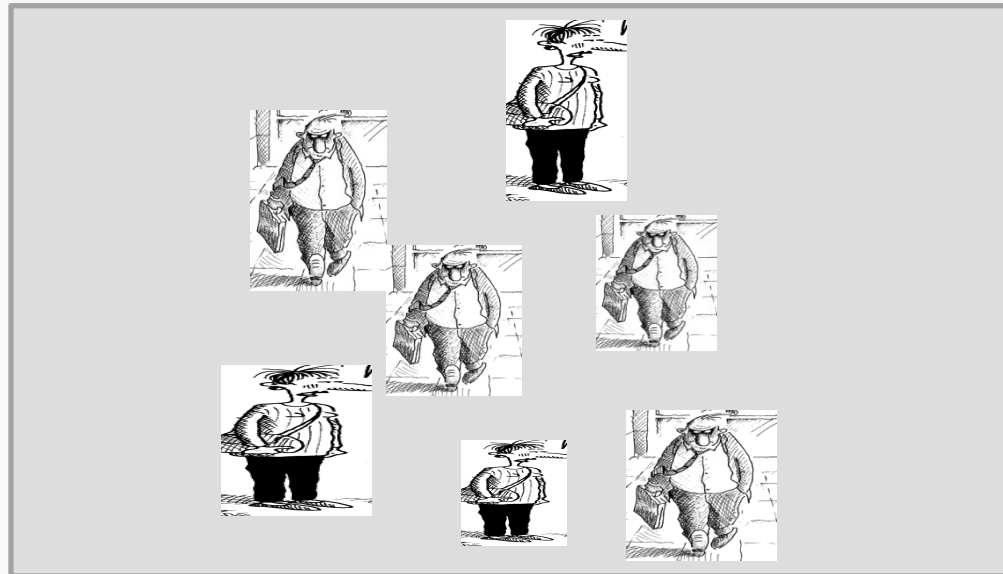
MÄNNISKO-
SYN

Offentlig etik

Förvaltningsetik

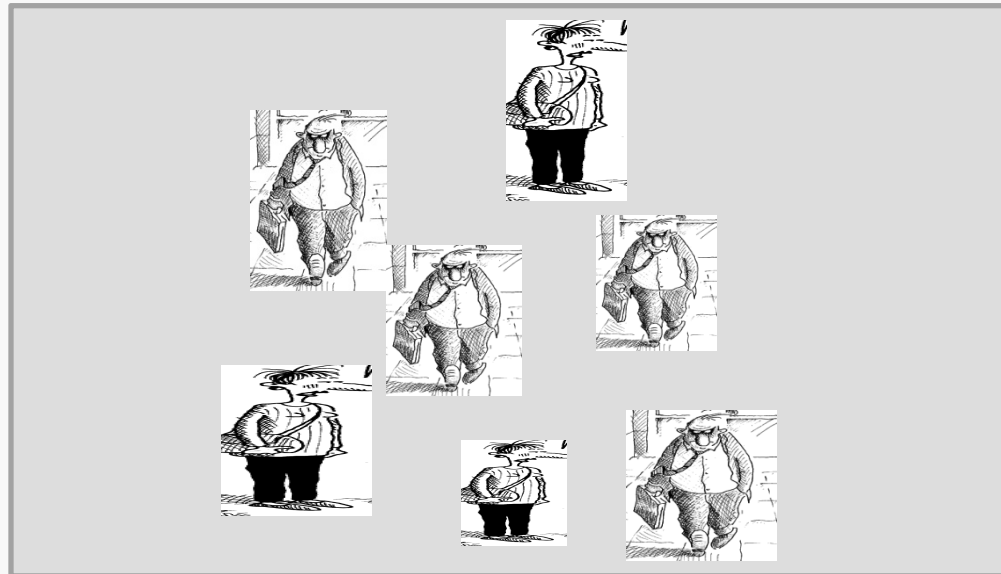

Medborgare

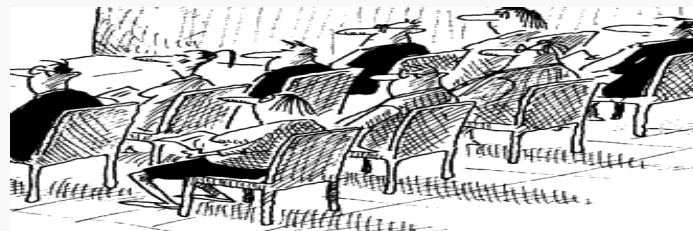
Offentlig etik

Förvaltningsetik

Yrkesetik

Medborgare

Offentlig etik

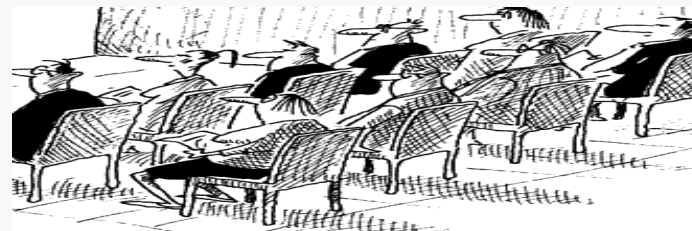
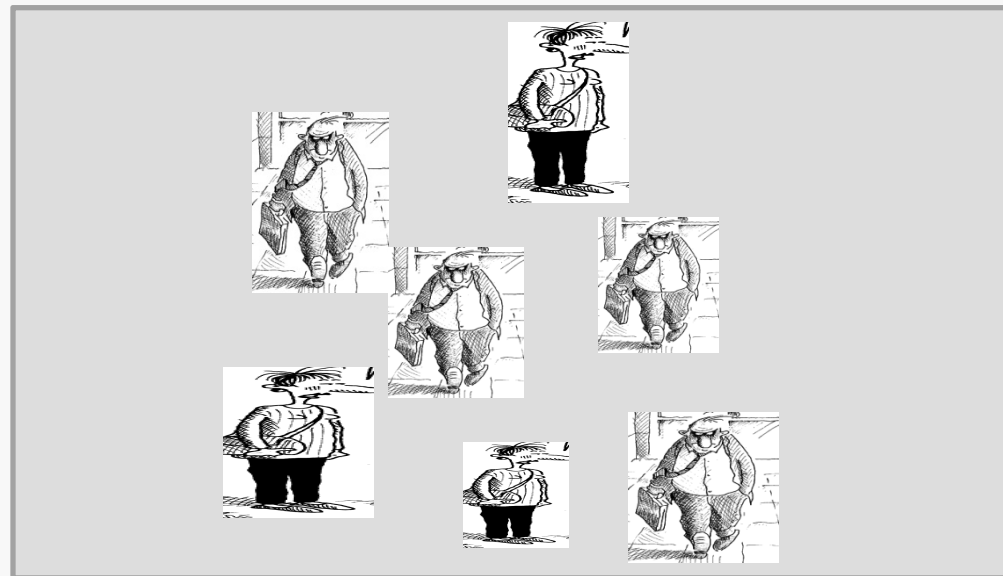
Förvaltningsetik

Kollegial etik

Yrkesetik

Medborgare

Offentlig etik

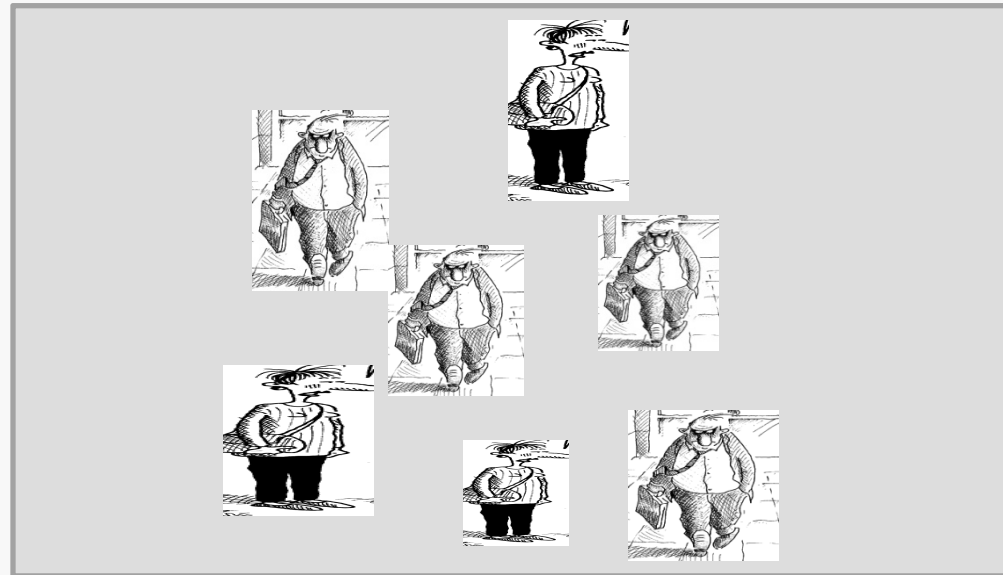
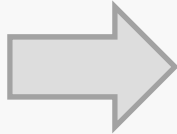
Förvaltningsetik

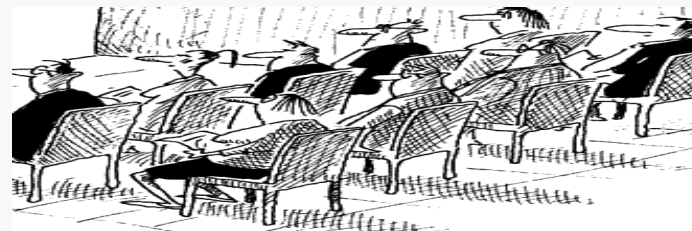
Kollegial etik

Personlig etik

Yrkesetik

Medborgare

Offentlig etik

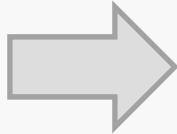
Förvaltningsetik

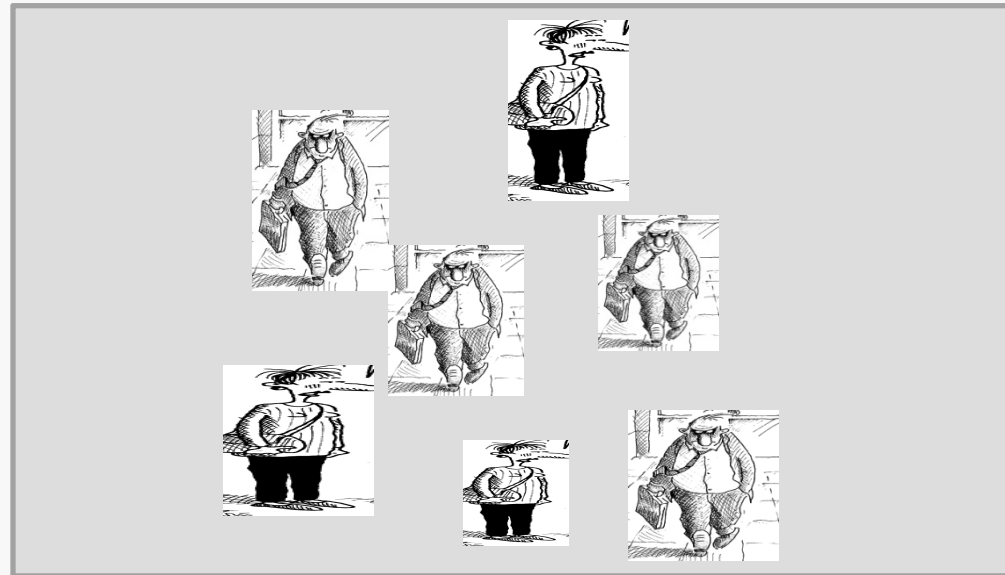
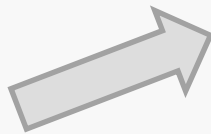
Kollegial etik

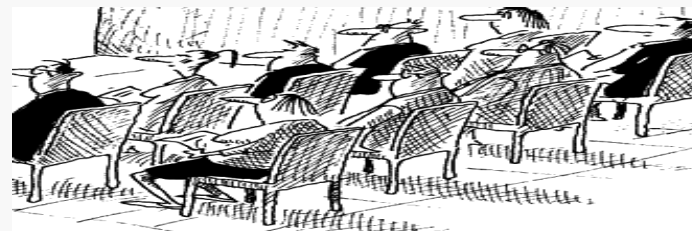
Personlig etik

?

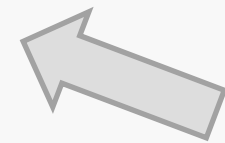
Yrkesetik

Medborgare

!

Offentlig etik

Förvaltningsetik

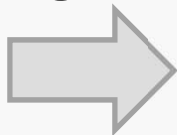

MORALISK STRESS

Kollegial etik

Personlig etik

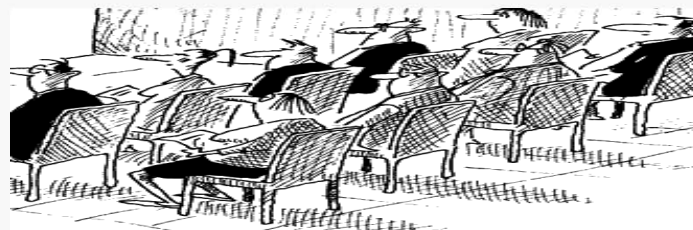
?

Yrkesetik

Medborgare

Olika individuella strategier för att hantera moraliskt stress

- Etisk klyvning

Olika individuella strategier för att hantera moraliskt stress

- Etisk klyvning
- ”Egenetikfällan”

Olika individuella strategier för att hantera moraliskt stress

- Etisk klyvning
- ”Egenetikfällan”
- Väcka

Olika individuella strategier för att hantera moraliskt stress

- Etisk klyvning
- ”Egenetikfällan”
- Väcka
- ”Ansvarsfri åskådare”

Olika individuella strategier för att hantera moraliskt stress

- Etisk klyvning
- ”Egenetikfällan”
- Väcka
- ”Ansvarsfri åskådare”
- Larma

Olika individuella strategier för att hantera moraliskt stress

- Etisk klyvning
- ”Egenetikfällan”
- Väcka
- ”Ansvarsfri åskådare”
- Larma
- Viska

Olika individuella strategier för att hantera moraliskt stress

- Etisk klyvning
- ”Egenetikfällan”
- Väcka
- ”Ansvarsfri åskådare”
- Larma
- Viska
- **Sortie**
  - Lämna**
  - Omplacering**
  - Långtidssjukskriven**

Olika individuella strategier för att hantera moraliskt stress

- Etisk klyvning
- ”Egenetikfällan”
- Väcka
- ”Ansvarsfri åskådare”
- Larma
- Viska
- Sortie
- **Rationalisera**

Olika individuella strategier för att hantera moraliskt stress

- Etisk klyvning
- ”Egenetikfällan”
- Väcka
- ”Ansvarsfri åskådare”
- Larma
- Viska
- Sortie
- Rationalisera
- **”Smutsiga händer”**